

היום נלמד:

משנה

בבא קמא
פרק ה' משנה ב'

גמרא

סוכה דף יא/ב

תובנה מרגשת
האנשים שגרים
במקומות לא
שגרתיים

לך ולמשפחה
מסכת בבא בתרא
דף קי"ד

זוהר

פנחס דף ריד:

הלכה

הלכות הישיבה
בסוכה
הלכה כ"ח-ל'

משנה ב'

משנה זו עוסקת בנזקים שהתרחשו כתוצאה מהכנסת
חפצים לרשות פרטית.

ביאור

בבא קמא פרק ה' ■ ב'

1 קָדַר שֶהֲכַנִּיס
קְדוּתוֹ לְחֶצֶר פְּרִטִית
בְּלֹא רְשׁוּת וּשְׁבָרְתָן
בְּהִמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל
הַבַּיִת, בְּגוֹן שְׂדֵרְסָתָן
דֶּרֶךְ הַלּוּכָה - פְּטוּר
בְּעֲלִיָּה, כִּי אֵין בַּעַל
הַבַּיִת אַחְרָאֵי לְשֹׁמֵר
בְּהִמְתּוֹ שֶׁלֹּא תִזְיק
חֲפָצִים שֶׁהֲכַנְסוּ
לְחֶצֶר שֶׁלֹּא בְּרִשׁוּת.
וְאִם הִזְקָה מֵהֵן
בְּהִמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל
הַבַּיִת - בַּעַל הַקְּדוּרוֹת
חַיִּב, חַיּוּבוֹ הוּא מִדִּין
אֲב-נִזְיָקִין "בּוֹר",
שֶׁהָרִי הַנִּיחַ תִּקְלָה
בְּחֶצֶר חֲבֵרוֹ.^א

אם הקדר קבל רשות מבעל הבית להכניס את קדורתו -
בעל הבית חייב על נזקי הקדרות, לפי שנתנית הרשות
להכניס חפצים לחצרו מהנה גם הספמה לקבל על עצמו
לשמר על הקדרות, והן באחריותו.

בגמרא^ב נתבאר כי אם הזקה בהן בהמתו של בעל הבית שנתן רשות -
בעל הקדרות פטור.

2 הַכְּנִיס פְּרוּתוֹ לְחֶצֶר פְּרִטִית שֶׁלֹּא בְּרִשׁוּת וְאֶכְלָתָן

מקורות והערות

א. ראב"ד, הובא בשיטה מקובצת, דף מז/ב, ד"ה גמרא טעמא. ג. אליבא דרבי זירא, ראה

ביאור

בבא קמא פרק ה' ■ ב'

בְּהִמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת - פְּטוֹר בַּעַל
הַבַּיִת. אִם הִזְקָה בְּהֵם, כְּגוֹן
שֶׁהֲחֲלִיקָה עַל גְּבִיהֶם^ג - בַּעַל
הַפְּרוֹת חַיֵּב.

אִם קָבַל רְשׁוֹת מִבַּעַל הַבַּיִת
לְהַכְנִיס פְּרוֹתָיו - בַּעַל הַבַּיִת חַיֵּב
בְּנֻקְי הַפְּרוֹת.

גַּם בְּמִקְרָה זֶה, אִם נִזְקָה מִן הַפְּרוֹת
שֶׁהֲכַנְסוּ בְּרְשׁוֹת - בַּעַל הַפְּרוֹת פְּטוֹר.

**בְּהִמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת,
פְּטוֹר. וְאִם הִזְקָה בְּהֵן,
בַּעַל הַפְּרוֹת חַיֵּב. וְאִם
הַכְּנִיס בְּרְשׁוֹת, בַּעַל
הַחֲצַר חַיֵּב:**

הַתֵּנָא שְׁנָה שְׁנֵי מִקְרִים אֵלֶּה בְּסֻדְר חֲדוּשׁ מִן הַקָּל אֶל הַכָּבֵד, שְׁכֵן אֲפָשָׁר
הָיָה לְהַנְיִח שָׂרֵק בְּקִדְרוֹת אִם הַכְּנִיס בְּרְשׁוֹת חַיֵּב בַּעַל הַבַּיִת, שֶׁהוֹאִיל וְהָן
חֲפֵץ שְׁבִיר, סָבִיר יוֹתֵר לְהַנְיִח שְׁבִיהֶסְפְּמָתוֹ לְאַחְסֹנָן הַסָּכִים גַּם לְקַבֵּל
עֲלֵיהֶן שְׁמִירָה. לְפִיכֵף שְׁנָה הַתֵּנָא הִלְכָה זֹו גַּם לְגַבֵּי פְרוֹת, לְהַשְׁמִיעֵנוּ
שְׁכָף הוּא הַדִּין גַּם בְּחֲפָצִים מִסוּג זֶה, שֶׁהֲסַבְּמָה לְאַחְסוֹנָם מְהִירָה מִן הַסֵּתָם
קִבְּלַת שְׁמִירָה^ד.

מקורות והערות

דף מז/ב. ג. אך אם אכלתם וניזוקה מכך הוא פטור על הנזק (ראה בסוגיית הגמרא, דף מז/ב). ד. תוספות יום טוב, ד"ה הכניס.

שְׁמַתֶּם לֵב לְכָל הַדְּבָרִים הַמֵּיִתְרִים שֵׁישׁ לָכֶם בַּחַיִּים?

סוכה דף יא/ב

ביאור

הַתְּנָאִים נִחְלְקוּ בְּשֵׁאלָהּ, מִהֵן הַסְּכוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּדְבָּר, שׁוֹכֵר לֶהֱן אֲנִי חוֹגְגִים אֶת חֹג הַסְּכוֹת. לְדַעַת רַבִּי עֲקִיבָא, מִדְּבַר בְּסִכּוֹת רִגְלִוֹת, וְאֵלּוּ לְדַעַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֵלּוּ עֲנִי הַכְּבוֹד שֶׁהִקִּיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָךְ נִפְסַק לְהֵלְכָה^א.

כָּל מִי שֶׁטִּיל אֵי פַעַם בַּמִּדְבָּר, יוֹדֵעַ שֶׁאֶחָד הַקְּשִׁיִּים הַמְרֻבָּזִים

שֶׁאַתֶּם צָרִיךְ לְהִתְמוֹדֵד שֶׁם הוּא הַשֶּׁמֶשׁ הַקּוֹפֶחֶת. כּוֹבֵעַ שֶׁיִּגַן עַל הָרֹאשׁ הוּא צִיּוּד חוֹבֵה עֲבוּר מִי שֶׁלֹּא רוֹצֵה לְקַבֵּל מִכַּת שֶׁמֶשׁ; וְאִם מִתְּכַוְּנִים לְשֵׁהוֹת שֶׁם זְמַן מִמְשָׁךְ, חָשׁוּב לְדַאֵג לְאִמְצָעִים שֶׁיִּטְלוּ צֶל וְיִסְפְּקוּ הַגְּנָה בְּלִשְׁהֵי מִפְּנֵי קִרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ הַיּוֹקְדוֹת.

גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּאֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְצַעְדוּ בַּמִּדְבָּר, נִדְרָשׁוּ לְאִמְצָעֵי הַגְּנָה שֶׁכְּאֵלֶּה. לְשֵׁם כֶּךָ עָשׂוּ לְעִצְמָם סְכוֹת לְשֵׁבֶת בְּהֶן, אִוְלָם בְּנוֹסֶף לְכָךְ הָעֲנִיק לָהֶם ה' מִתְּנָה נּוֹסֶפֶת, הִיא עֲנִי הַכְּבוֹד שֶׁהִקִּיפוּ אוֹתָם מִכָּל הַכּוֹוֹנִים וְסִפְקוּ לָהֶם "מִזּוּג אוֹיֵר" וְהַגְּנָה מִפְּנֵי פִגְעֵי הַטֶּבַע. זָכַר לְעֲנִיִּים הַלְלוּ אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים בְּסִכּוֹת בְּחֹג הַסְּכוֹת, וְחָשׁוּב לְזַכֵּר זֹאת וּלְכַוֵּן לְכָךְ כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה כְּרָאוּי. אִוְלָם נִשְׁאַלְתָּ הַשֵּׁאלָה: הֲרֵי בְּגִמְרָא נֶאֱמַר שֶׁשְׁלוֹשׁ מִתְּנּוֹת טוֹבוֹת נִתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר^ב: הַבָּאֵר בְּזִכּוֹת מְרִים, הַמֵּן בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה, וְעֲנִי הַכְּבוֹד בְּזִכּוֹת אֶהָרֵן. אִם כֵּן, מִדּוּעַ צִוְּתָה הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת זָכַר רַק לְעֲנִי הַכְּבוֹד, וְלֹא לַבָּאֵר וְלִמֵּן?

הַחִיד"א, בְּסִפְרוֹ "בְּרַבִּי יוֹסֶף"^ג, מְתַרְץ זֹאת כֶּךָ: הַבָּאֵר וְהַמֵּן הֵם צְרִיכִים קִיּוּמִיִּים, שֶׁלֹּא נִתֵּן הִיָּה לְהִתְקִים בְּלַעֲדֵיהֶם. לְעַמַּת זֹאת, בְּלִי עֲנִי הַכְּבוֹד יִכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְשֹׁרֵד בַּמִּדְבָּר, כְּפִי שְׁמוֹתִקְיָמִים נְוִדִים לְמִינֵיהֶם בְּאֶהָלִים רִגְלִיִּים. לְמִרּוֹת זֹאת הָעֲנִיק אוֹתָם ה' לְיִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם חֲבַתָּם, כְּדֵי לְהַקֵּל וְלְהַנְעִים עֲלֵיהֶם אֶת הַשְּׁהוֹת בַּמִּדְבָּר. נִמְצָא שֶׁעֲנִי הַכְּבוֹד מְבַטְאִים אֶת

מקורות והערות

א. שולחן ערוך, אורח חיים, סימן תרכה סעף א. ב. תענית ט, א. ג. ברכי יוסף, תרכה.

חבתם של ישראל יותר מהבאר והמון, שהרי נתנו לישראל בתור "בנוס" נוסף על הצרכים ההכרחיים לקיום שלהם, ולכן יש להודות עליהם במיוחד, ולהזכיר אותם יותר מאשר את המתנות האחרות.

את המסר הזה מן הראוי שנזכר לא רק בסבות, אלא לאורך כל החיים. אנו מודים לה' ומברכים אותו על שנתן לנו את צרכינו הבסיסיים, לחם ולבשר, מים לשתות ובגד ללבוש. אבל האם אנחנו שמים לב כמה דברים "מיתרים" יש לנו בחיים - דברים שיכלנו להתקיים היטב בלעדיהם, ונבראו רק כדי להנעים את חיינו ולהפך אותם לנוחים ומהנים יותר?

הרי אפשר היה לרמין עולם, שבו בני האדם נזונים רק ממאכל אחד - כמו מרבית בעלי החיים - ואינם יכולים לגנון את אכילתם במגוון מאכלים וטעמים. אפשר לתאר עולם בלי חשמל וכל המכשירים המשתמשים בו, בלי צבעים, בלי מגוון פרחים ובעלי חיים, וכן הלאה. למרות זאת, לא ברא אותנו ה' בעולם עם צרכינו המינימליים, אלא הוא מעניק לנו מעל ומעבר בכל התחומים. ועל כך ודאי שראוי להודות ולשבח בכל יום.

ומכך נלמד גם אנחנו לנהוג עם אחרים לא במדת הדין, ולא לתת להם רק את המינימום ההכרחי, אלא להשתדל לפתח את ידינו ולהעניק בנדיבות וברוח, כדי להוסיף הנאה ושמחה לכלם.

האנשים שגרים במקומות לא שגרתיים

תובנה
מרגשת

דיסטון יומי שיאיר לכם את היום

"אין עד נעשה דין"

פעם אחת, כשהסתים דיון מסוים בבית הדין, ביקש יואב מאלהו שילוח לו 500 ש, ואלהו מיד הלוח לו בשמחה.

לאחר שבועות אחדים, כשביקש אלהו מיואב שיחזיר לו את החוב, השיב יואב: "מצטער, אני פשוט לא זוכר שהלוית לי כסף". אמר אלהו ליואב: "הבה ניגש לדינים שיכריעו מה לעשות".

הדינים שמעו את דברי שני הצדדים ושאלו את אלהו: "יש לך ראיה שהלוית לו כסף?" השיב אלהו בחינה: "לשם מה אני צריך ראיות? אני הלויתי לו כסף בבית הדין, ואתם, הדינים, ראיתם בעצמכם את ההלואה, אתם תהיו העדים שלי".

ענו לו הדינים: "אנחנו לא יכולים להיות עדים, מכיון שישנה הלכה במסכת בבא בתרא, דף קי"ד, האומרת: 'אין עד נעשה דין' - אדם אינו יכול להיות גם עד וגם דין באותו ענין".

חג שמחתנו

פנחס דף ריד:

תרגום

ביום הראשון של החג, יתעורר הימין לקבלה, בשביל לחבקה, ואז כל החדה וכל הפנים מאירות, וחדות המים הצלולים, לנסף על המזבח. וצריכים בני אדם לשמח בכל מיני חדוה, שהרי הימין גורם.

**בְּיוֹמָא קְדָמָא דְּחַג, יתַּעַר ימִינָא
לְקַבְּלָהּ, בְּגִין לְחַבְּקָהּ, וּכְדִין כָּל
חַדְוֵא וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין, וְחַדְוֵתָא
דְּמִים צְלִילִין, לְנִסְכָּא עַל מַדְבַּחָא.
וּבְעֵינֵין בְּנֵי נֶשָׂא לְמַחְדֵּי בְּכָל זֵינִין
דְּחַדְוָה, דְּהָא ימִינָא גָרִים.**

החג היחיד שמוזכר בו בתורה ענין השמחה הוא חג הסוכות. וכך נאמר בספר ויקרא (פרק כ"ג, פסוקים ל"ט-מ"ג): "אף בחמשה עשר יום לחדש השביעי, באספקם את תבואת הארץ, תחגו את חג ה' שבעת ימים, ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון. ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל, ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים. וחתם אתו חג לה' שבעת ימים בשנה, חקת עולם לדורתיכם, בחדש השביעי תחגו אתו. בספת תשבו שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בספת. למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל, בהוציאני אותם מארץ מצרים, אני ה' אלהיכם".
על חג הסוכות נכתב: "ושמחת בחגך, והיית אף שמח" (דברים טו, יד-טו). אלו הדברים שלא נאמרו על שום חג אחר. חג הסוכות נקרא גם "זמן שמחתנו" (הרמב"ם, משנה תורה). ישנם כמה הסברים מדוע דווקא חג זה הוא חג השמחה. יש מבארים, מחמת שבחג הסוכות היו שמחים בבית המקדש כל ימי החג - שמחה שנקראת שמחת בית השואבה, ממנה שאבו רוח הקדש ומדרגות רוחניות עליונות, ועליה נאמר "כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו" (משנה, סנה, פרק ח). ויש מבארים, שהשמחה מגיעה מחמת רבוי מצוות החג, שחג זה משפע במצוות יותר מכל חג, שיש בו גם את מצות הסכה וגם את ארבעת המינים, וכמובן שכל שיש יותר מצוות כך השפע האלחי מתרבה, וממילא ראויה השמחה.

כח. נֶאֱנֵס וְנֶרְדָּם חוּץ לְסֶפֶה

אָדָם שֶׁנֶּאֱנֵס וְנֶרְדָּם חוּץ לְסֶפֶה, מִיָּד בְּשִׂיקוּץ יִלֶךְ לְסֶפֶה וַיִּמְשִׁיךְ שָׁם אֶת שְׁנָתוֹ.⁷⁵

כט. בַּמְקוֹמוֹת הַקְּרִים

כְּתַב הַרְמ"א, 'וְמָה שֶׁנִּזְכָּר לְהַקְלֵל עַכְשָׁיו בְּשָׁנָה, שָׁאִין יִשְׁנִים בְּסֶפֶה רַק הַמְדַקְדָּקִים בְּמִצְוֹת, יֵשׁ אוֹמְרִים מִשּׁוּם צָנָה, דִּישׁ צַעַר לִישׁוֹן בַּמְקוֹמוֹת הַקְּרִים.⁷⁶ וְהֵינּוּ, שֶׁבַּמְקוֹמוֹת שְׁבִימֵי חַג הַסְּכוּת יֵשׁ צָנָה, בִּין שֶׁהַשְּׁנָה בְּסֶפֶה פְּרוּכָה בְּצַעַר, אִין יִשְׁנִים בְּסֶפֶה, שֶׁהַמְצַטֵּעַר פְּטוּר מִן הַסֶּפֶה, כְּפִי שִׁיתְּבָאָר לְהֵלֵן.

בַּמְקוֹמוֹת הַקָּר, מִי שָׁאִין לוֹ פְּרִים וּכְסָתוֹת לְהַתְּכַסּוֹת בָּהֶם כְּרָאוּי, אִין לוֹ לְהַחְמִיר וְלִישׁוֹן בְּסֶפֶה, מִשּׁוּם שֶׁהַמְצַטֵּעַר בְּסֶפֶה וּמַחְמִיר עַל עֲצָמוֹ וְאִינוֹ יוֹצֵא מִהַסֶּפֶה, נִקְרָא 'הִדְיוּט'.⁷⁷

אֲמָנָם, בַּמְקוֹם שֶׁבְּנִקְל יִכּוֹל אָדָם לְדַאֵג שֶׁהַשְּׁנָה בְּסֶפֶה לֹא תִהְיֶה כְּרוּכָה בְּצַעַר, אִין לוֹ לְהַקְלֵל רֹאשׁ בְּזָה. וּמִכָּאֵן תּוֹכַחָה מְגִלָּה לְאוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁמְשַׁקִּיעִים בְּבֵיתָם מִמּוֹן רַב בְּכָל מֵינֵי מוֹתָרוֹת, וְגַם בּוֹנִים סֶפֶה מְרוּחַת אֶף אֵינָם יִשְׁנִים בָּהּ, וְהָרִי זֶה זְדוֹן וּפְשִׁיעָה, שֶׁהָרִי יְכוּלִים לְסַגֵּר אֶת הַסֶּפֶה הַיָּטֵב וְלִסְפְּכָה כְּרָאוּי, בְּאִפְן שֶׁהַשְּׁנָה בְּסֶפֶה לֹא תִהְיֶה כְּרוּכָה בְּצַעַר.⁷⁸

ל. הִנְשֵׁן יְחִידִי

אֶף עַל פִּי שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל, שֶׁלֹּא יִישָׁן אָדָם בְּחֹדֶר לְבִדּוֹ, מִפְּנֵי הַמְזִיקִים,⁷⁹ מִכָּל מְקוֹם בְּסֶפֶה אִין לְחוּשׁ בְּזָה, וְגַם אָדָם יְחִידִי יִישָׁן בְּסֶפֶה, שִׁשׁוּמֵר מִצָּהָה לֹא יֵדַע דְּבָר רָע.⁸⁰

מקורות והערות

77. שם במ"ב ס"ק י"ז ובכף החיים אות מ"ד.

78. עיין בארוכה בנימוקי אורח חיים סי' תרל"ט ס"ק א'.

79. שבת דף קנ"א ע"ב ובשו"ע סי' רל"ט במ"ב ס"ק ט'. ולכן מי שישן בחדר לבדו, אף שבבית יש אנשים נוספים, צריך להיזהר שלא יהיה נעול, אלא יהיה פתוח לבית. והעולם נוהגים להקל בזה - שם בשע"צ ס"ק י"ז.

80. שערי רחמים אות קל"ג ובמעשה רב אות רכ"ה ובכף החיים סי' תרל"ט אות י"ג בשם הגר"א והיפה ללב. והוסיף שם שעל כל פנים במקום שההיזק קבוע, אין סומכים על הנס.

75. סי' תרל"ט במ"ב ס"ק י"א ובכף החיים אות כ"ח.

76. שם סעי' ב'.

וברמ"א שם הוסיף וכתב: 'ולי נראה משום דמצות סוכה איש וביתו איש ואשתו, כדרך שהוא דר כל השנה. ובמקום שלא יוכל לישן עם אשתו שאין לו סוכה מיוחדת, פטור'. ובמ"ב ס"ק י"ח הביא דעות אחרונים החולקים על זה, עיי"ש בדבריו. ועיין עוד בט"ז ס"ק ט' ובכף החיים אות מ"ה.